

Het boek Ruth
- Ruth 1 -

2014-09

Hoe kostelijk is uw goedertierenheid,
o God;
daarom schuilen de mensenkinderen
in de schaduw uwer vleugelen
(Ps. 36:8)

Structuur boek Ruth

▶ **Proloog: ellende en leegte (1:1-6)**

Kader en crisis: de mannen in een Judees gezin sterven in Moab: Naomi blijft achter zonder enige man om voor haar te zorgen

▶ Scene 1: Naomi's terugkeer (1:7-22)

(verantwoordelijkheden inherent aan verwantschap)

▶ **Scene 2: Ruth en Boaz in het veld (2:1-23)**

*(het karakter van Boaz en Ruth: hij is een **gibbor hayil** – vgl. bijv. Naäman 2Kon5:1)*

▶ **Scene 3: Ruth en Boaz op de dorsvloer (3:1-18)**

*(het karakter van Boaz en Ruth: zij is een **eset hayil**)*

▶ Scene 4: Boaz zet stappen om met Ruth te kunnen trouwen (4:1-12)

(verantwoordelijkheden inherent aan verwantschap)

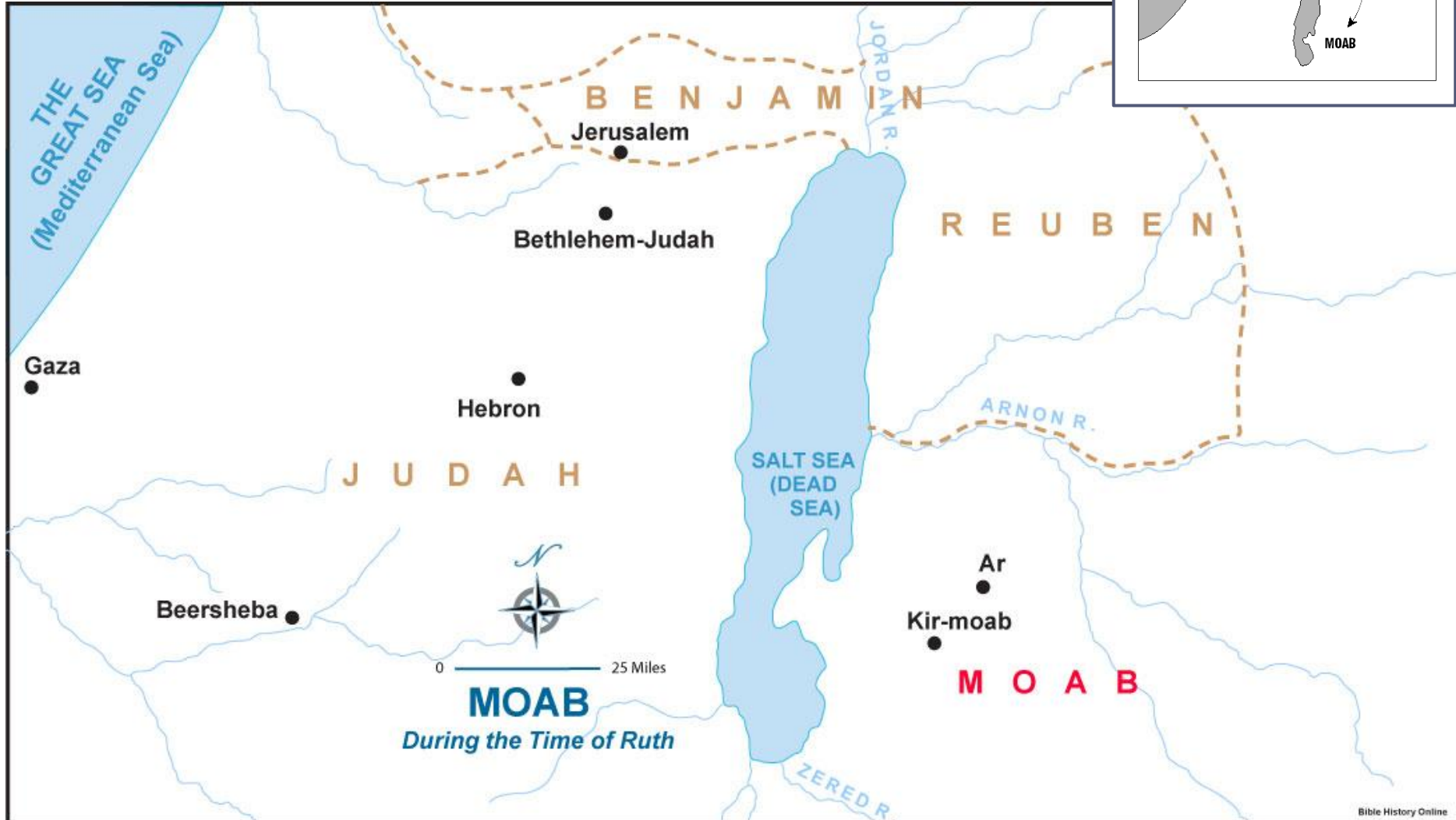
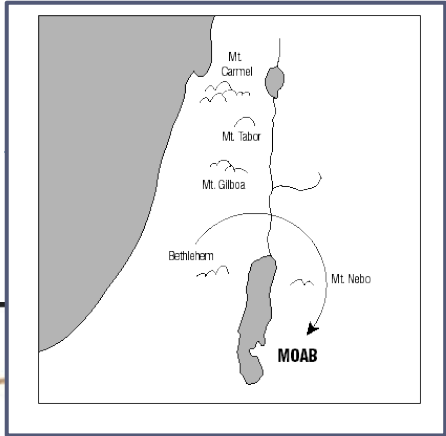
▶ **Epiloog: verzadiging en vervulling (4:13-17)**

conclusie en afwikkeling: zoon geboren aan Ruth en Boaz; Naomi is hersteld tot leven en volheid

▶ **Coda: geslachtsregister (4:18-22)**

Goedertierenheid/hesed

- ▶ Algemeen is Ruth boekrol v/d goedertierenheid
- ▶ Welkome rust na de chaos van Richteren of na de emotionele intensiteit van Hooglied

Goedertierenheid/hesed

▶ Ivm contrast met Richteren:

- ▶ Richt. 17-21: alle hoofdpersonages ontvluchten hun verantwoordelijkheid
(priesters, moeders, landeigenaars, mannen en vrouwen, soldaten, ...)
- ▶ Boek Ruth: de hoofdpersonages nemen moedig hun plichten/verantwoordelijkheden op
- ▶ In Richteren behandelen mannen de vrouwen ongevoelig, schaamteloos, gewelddadig.
- ▶ In Ruth worden vrouwen behandeld als gelijkwaardige partners in de missie trouw te betonen

Goedertierenheid/hesed ... mààr

- ▶ **Toch dieperliggende controversie:**
  - ▶ Schijnbare vrijheid waarmee Wet wordt geïnterpreteerd
  - ▶ Huwelijken met vreemdelingen
  - ▶ Een Moabietische wordt opgenomen in het volk van God

Algemene evolutie

- ▶ Van dood naar leven
- ▶ Van onvruchtbaarheid naar vruchtbaarheid
- ▶ **Van leegheid/leegte naar volheid/vervulling**
- ▶ Van vloek naar zegen

- ▶ Maar ook: van gezagscrisis en anarchie (Richteren en Ruth I) naar waardig koningschap (vnl. Ruth 4)
- ▶ Van vreemdelingschap naar Gods volk

Algemene evolutie

- ▶ Bovendien ook...
- ▶ Van rondzwerven (zowel Richt. 17-21 als Ruth 1) naar herstel in het land (Ruth 4)
- ▶ Van religie (in Richt. 17-21) naar ethiek (in Ruth)
- ▶ Van chaos (in Richt. 17-21, zie. bijv. 'goedschiks', 'hanan' in 21:22) naar 'hesed' (en de tegenhanger van 'hanan', de ware 'hesed' in Ruth 2:20)

Boek Ruth: indeling in episodes

▶ **Algemeen 4 episodes**

- ▶ **1^e** : Naomi's verhuis van Betlehem naar Moab en terug
(Ruth 1 - leegte)
- ▶ **2^e** : Ruth vertrekt van bij Naomi naar Boaz en keert terug
(Ruth 2 - zoeken)
- ▶ **3^e** : idem - Ruth vertrekt van bij Naomi naar Boaz en keert terug
(Ruth 3 - vinden)
- ▶ **4^e** : geen vertrek en terugkeer, maar lineair verloop – van afzegging van de concurrent, naar de vereniging van Ruth & Boaz, naar de geboorte van hun kind + Finaal: geslachtsregister met open horizon en nieuwe toekomst
(Ruth 4 – volheid)

Ruth 1: leegte / 1-6 Vertrek

- ▶ Betekenis van het boek ligt in wat eraan voorafgaat en wat er op volgt
- ▶ Ruth 1 gaat over vertrek en terugkeer, een zeer Bijbels thema ...
  - ▶ Is de Bijbel ook niet het verhaal van de mens die het paradijs verlaat en terugkeert?
  - ▶ Het oude patroon duikt op en roept verwachtingen op: brengt God weer op een of andere manier redding, wanneer de mens het land verlaat?

Ruth 1: leegte / 1-6 Vertrek

- ▶ 1-3: van hieruit zal het verhaal groeien
- ▶ Biedt tijds kader: 'de dagen dat de richters richtten'
- ▶ Probleemstelling I: 'hongersnood i/h land'
- ▶ Probleem I (de honger): opgelost in 1:6

Ruth 1: leegte / 1-6 Vertrek

- ▶ Probleemstelling 2 is nog groter en voor 1 personage in het bijzonder: Naomi's persoonlijke lot en 'leegheid' (1:21)
- ▶ Dit wordt pas opgelost in hfdst 4 (zie 4:17)
- ▶ Het 2^e probleem is het ware probleem

Ruth 1: leegte / 1-6 Vertrek

- ▶ Toch nog over de hongersnood
  - ▶ **Richt. 2:19-20:** afgodendienst
  - ▶ **Deut. 28:47-48:** Omdat gij de HERE, uw God, niet met vreugde en blijdschap gediend hebt vanwege al uw overvloed, zult gij de vijanden, die de HERE tegen u zal doen optrekken, dienen, onder honger en dorst, in naaktheid en met gebrek aan alles...
  - ▶ **Deut. 28:15-18:** Maar indien gij niet luistert naar de stem van de HERE, uw God, en niet al zijn geboden en inzettingen, die ik u heden opleg, naarstig onderhoudt, dan zullen de volgende vervloekingen alle over u komen en u treffen: Vervloekt zult gij zijn in de stad en vervloekt op het veld. Vervloekt zullen zijn uw mand en uw baktrog. Vervloekt zal zijn *de vrucht van uw schoot*, de vrucht van uw bodem
- ▶ **Moab had te eten, Israël niet ...**

Ruth 1: leegte / 1-6 Vertrek

- ▶ Elimelech **vertrekt** (gaat 'vertoeven' in Moab)
→ Meer dan 10 jaar
- ▶ Parallel met Gn. 12:10 +26:10
- ▶ Oorspronkelijk zelfde bewoordingen
- ▶ Zowel **Abraham** (in Egypte) als **Isaak** (in Gerar, Filistea) liegen er over hun vrouw, maar het soevereine plan van de Heer zegent toch
... Een hint voor dit verhaal?

Ruth 1: leegte / 1-6 Vertrek

- ▶ Elimelech laat heel wat achter, wat in Genesis specifiek stond voor zegen:
  - ▶ Land
  - ▶ Verbond

En ook het derde aspect van zegen uit Genesis gaat verloren:

- ▶ Nageslacht/zaad

Ruth 1: leegte / 1-6 Vertrek

- ▶ Gaat vertoeven in het *veld* van *Moab*
- ▶ Israëls **vijandschap tgo. Moab:**
  - ▶ Oorsprong Moab: incest van Lot (Gn. 19:30-38)
  - ▶ Moabs verzet tegen Israëls doortocht na de Exodus (Nm. 22:24)
  - ▶ Verleiding door de Moabietische vrouwen v/h volk en de latere gevolgen (Nm. 25:1-9)
  - ▶ De wet die de Moabieten uitsloot van de vergadering v/d Heer (Dt. 23:3-6)
  - ▶ Recente onderdrukking door Eglon, koning van Moab (Richt. 3:15-30)
- ▶ Vgl. 1:4: ze 'namen zich Moabietische vrouwen'
→ neg. bijklank

Ruth 1: leegte / 1-6 Vertrek

- ▶ Merk op: zoveel namen

- ▶ Persoonsnamen + plaatsnamen

- ▶ Verankert het verhaal duidelijk in ruimte en tijd; het brengt het verhaal in verband met de geschiedenis

- ▶ ‘Literair kunstwerkje’: zowel aan begin van Ruth als aan het eind krijg je een namenreeks (→ inclusio)

- ▶ De namen helpen Naomi's neergang te beschrijven: met de gezinsleden vallen ook de namen weg → ‘zodat die vrouw achterbleef, zonder haar beide zonen en haar man’ (1:5)

Ruth 1: **wending**

- ▶ 1:6 Daarna maakte zij zich met haar schoondochters op en keerde uit het veld van Moab terug, want zij had in het veld van Moab vernomen, dat de HERE naar zijn volk omgezien had door hun brood te geven.
  - ▶ Gods genade:
    - ▶ Naomi verneemt het goede nieuws
    - ▶ God had omgezien
    - ▶ Ze waren nog 'zijn volk'
    - ▶ Zijn liefde is concreet: Hij gaf brood → Betlehem was weer broodhuis
-

Ruth 1: **wending**

- ▶ God had naar zijn volk **omgezien / hen bezocht**
- ▶ Vergelijk:
  - ▶ [Gen 50,24](#) En Jozef zeide tot zijn broeders: Ik ga sterven; God zal zeker naar u **omzien** en u uit dit land voeren naar het land, dat Hij Abraham, Isaak en Jakob onder ede beloofd heeft.
  - ▶ [Gen 50,25](#) En Jozef deed de zonen van Israël zweren: God zal zeker naar u **omzien**; dan zult gij mijn gebeente van hier meevoeren.
  - ▶ [Ex 13,19](#) En Mozes nam het gebeente van Jozef mee, omdat deze de zonen van Israël plechtig had doen zweren: God zal zeker naar u **omzien**, dan zult gij mijn gebeente van hier met u meevoeren.
  - ▶ [Jer 29,10](#) Want zo zegt de HERE: Neen, als voor Babel zeventig jaren voorbij zullen zijn, dan zal Ik naar u **omzien** en mijn heilrijk woord aan u in vervulling doen gaan door u naar deze plaats terug te brengen.
  - ▶ [Ez 34,11-12](#) Want zo zegt de Here HERE: Zie, Ik zal zélf naar mijn schapen vragen en naar hen **omzien**, zoals een herder naar zijn kudde **omziet**, wanneer hij te midden van zijn verspreide schapen is, zo zal Ik naar mijn schapen omzien en ze redden uit alle plaatsen waar zij verstrooid zijn geraakt op de dag van wolken en duisternis

Ruth 1: **wending**

- ▶ [Luc 1,78](#) door de innerlijke barmhartigheid van onze God, waarmede de Opgang uit de hoogte naar ons zal **omzien**
- ▶ Een bijzondere les mbt de volken ligt in **Hd. 15:14-20**: Simeon heeft verteld hoe God voorheen naar de heidenen **omgezien** heeft om voor Zijn Naam uit hen een volk aan te nemen. (...)
- ▶ **Vgl ook de praktische uitvoering voor ons:**
[Jak 1,27](#) Zuivere en onbevleete godsdienst voor God, de Vader, is: **omzien** naar wezen en weduwen in hun druk en zichzelf onbesmet van de wereld bewaren.

Ruth 1: wat heeft Ruth bewogen?

- ▶ Is dit omzien van de Heer naar zijn volk niet wat Ruth tot Hem heeft aangetrokken?
- ▶ Was haar onbekend: Kemos, de gruwel van de Moabieten, was wschlk een oorlogsgod
- ▶ Het is goed te schuilen onder de vleugels van een God die naar zijn volk wil omzien
- ▶ Onze God geeft niet alleen voedsel dat vergaat, maar ook brood uit de hemel, zichzelf

Ruth 1: **wending**

- ▶ Merk op: anonieme brenger van goed nieuws
  - ▶ ‘Hoe liefelijk zijn de voeten van hen die vrede verkondigen, van hen die het goede verkondigen’ **(Rm. 10:15)**
  - ▶ **Vgl. Jes. 52:7-10:**
*‘Hoe liefelijk zijn op de bergen de voeten van de vreugdebode, die vrede aankondigt, die goede boodschap brengt, die heil verkondigt, die tot Sion spreekt: **Uw God is Koning**. Hoor, uw wachters verheffen de stem, zij jubelen tezamen, want met eigen ogen zien zij, hoe de **HERE** naar Sion **wederkeert**. Breekt uit in gejuich, jubelt eenparig, puinhopen van Jeruzalem, want de **HERE** heeft zijn volk getroost, Hij heeft Jeruzalem verlost. De **HERE** heeft zijn heilige arm ontbloot voor de ogen van alle volken en alle einden der aarde zullen zien het heil van onze God.’*
-

Ruth 1

- ▶ Tussen vertrek en terugkeer: de gesprekken
- ▶ Afscheid tekent zich af:
  - ▶ Naomi + [Ruth + Orpa] 1:7-10
  - ▶ Naomi + Ruth + Orpa 1:11-14
  - ▶ [Naomi + Ruth] + Orpa 1:15-18

Ruth 1: leegte / 19-22 Terugkeer

- ▶ Naomi's terugkeer = einde v/d 1^e episode
- ▶ Zij is (vol) heengegaan, maar de Heer heeft haar (leeg) doen terugkeren
- ▶ In Naomi's ogen is de leegte een gevolg v/d tucht van de Heer
- ▶ Naomi (liefelijk) → Mara (bitter)

Ruth 1: leegte / 19-22 Terugkeer

- ▶ Vertrek en terugkeer kunnen we thematisch begrijpen in termen van opstand en bekering
- ▶ Naomi is als een terugkerende ‘verloren zoon’
- ▶ Maar schat de depressieve Naomi deze zaak zelf wel goed in?
  - ▶ Niet altijd verwoordt een personage hoe de schrijver de kwestie beoordeelt ...

Ruth 1: leegte / 19-22 Terugkeer

- ▶ Hier toch goede redenen om te geloven dat Naomi het thema correct verwoordt
  - ▶ Het woord 'sûb' (=terugkeer) komt 12 keer in Ruth I voor ... Meer dan een 'terugkeerverhaal' vereist - Dit is het woord dat de profeten regelmatig gebruiken voor **bekering**
  - ▶ Het is niet gewoon het lot dat haar terugbrengt (1:6) De Here had naar zijn volk omgezien
→ Schept een **grote afstand** tussen Naomi en haar vaderland, en tussen haar en de Heer en zijn volk ... Ze mist de zegen van het verbondsvolk en –land
- ▶ Naomi kiest om zich weer met deze gemeenschap te verenigen (Betlehem, de Here en het volk van de Heer)

Ruth 1: leegte / 19-22 Terugkeer

- ▶ Het sluit aan bij het bekeringsthema dat Naomi zichzelf niet rechtvaardigt
  - ▶ In 1:1 zat Elimelech aan het stuur
  - ▶ In 1:21 erkent Naomi 'IK ben heengegaan'
- ▶ Wel is Naomi bitter en somber: zie 1:13, 1:20 en 1:21
  - ▶ Let trouwens in 1:20-21 op het chiasme:
    - de Almachtige ...
    - de HERE ...
    - de HERE ...
    - de Almachtige

Ruth 1: leegte / 19-22 Terugkeer

- ▶ Elementen van zelfbeklag en veroordeling in haar woorden
  - vager berouw
- ▶ Zeer bezig met eigen verdriet → troebele blik
  - Want is ze zo leeg teruggekeerd als ze beweert?

Ruth 1: leegte / 19-22 Terugkeer

- ▶ Ruth maakte nooit deel uit van het verbondsvolk, behalve door haar huwelijk
- ▶ Orpa toont de andere weg die voor Ruth openlag: terugkeren naar eigen goden en volk
- ▶ Ruths beslissing is een keuze voor toewijding aan Naomi, maar ook aan God en het volk waarnaar Naomi terugkeert (1:16)

Ruth 1: leegte / 19-22 Terugkeer

A Dring er bij mij niet op aan, dat ik u in de steek zou laten, door van u terug te keren;

B want waar gij zult heengaan, zal ik heengaan,
en waar gij zult vernachten, zal ik vernachten:

C uw volk is mijn volk en uw God is mijn God

B' waar gij zult sterven, zal ik sterven,
en daar zal ik begraven worden.

A' Zo moge de HERE mij doen, ja nog erger: voorwaar, de dood alleen zal scheiding maken tussen mij en u.

Ruth 1: leegte / 19-22 Terugkeer

- ▶ **Woorden van totale toewijding:**
  - ▶ De gelofte om elke druk te weerstaan om de relatie te verbreken
  - ▶ Een toewijding aan de andere persoon voor het hele leven
  - ▶ Het aannemen v/d ander zijn familie en geloof als de zijne, en het verlaten van vroegere verbindingen
  - ▶ Een bewustzijn dat God getuige is van elke gelofte die we afleggen
- ▶ Ruth in de voetsporen van andere OT-personen die in geloof handelden:
Rachab de hoer (Joz2:1-11) en Naäman (2Kn5:15-17)

Ruth 1

- ▶ Introductie van thema **‘hesed’** (1:8)
  - ▶ Veronderstelt dat de zegen v/d HERE ook over de landgrenzen heen kan ervaren worden, zelfs op het terrein v/d afgod Kemos, ‘de gruwel van Moab’
  - ▶ Veronderstelt dat de HERE interesse betoont in deze kleine familie en de schoondochters in het bijzonder
  - ▶ Ze erkent de liefde die zij v/d vrouwen zelf kreeg, net als haar zonen (de ‘gestorvenen’).
Hun voorbeelden zijn vbn van de genade van de Here zelf.
Hun liefde kan beantwoord worden door Goddelijke liefde.

Ruth 1

- ▶ Introductie v/h thema **'rust'** (1:9)
  - ▶ Naomi wenst haar schoondochters rust
(ze biedt hen de vrijheid te hertrouwen en veiligheid, bescherming, bewaring te vinden in het huis van hun man)
  - ▶ Wordt voor Ruth uiteindelijk vervuld in Boaz

Ruth 1

- ▶ Onze rust: in Christus, de ware Boaz
- ▶ Hij brengt ons in de ware rust van God

Mt. 11,28-29 Komt tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven; neemt mijn juk op u en leert van Mij, want Ik ben zachtmoedig en nederig van hart, en gij zult rust vinden voor uw zielen

- ▶ Hij was ook te vinden in Betlehem
- ▶ Hij is het ware brood dat uit de hemel neerdaalt (Joh.6:35)

